

Hoe zijn deze brochure en dvd tot stand gekomen?

Om na te gaan hoe nieuwe vormen van leren op school vorm krijgen en welke gevolgen dat heeft voor het vak Nederlands, stelde het Platform Onderwijs Nederlands van de Nederlandse Taalunie in 2006 een zes koppige werkgroep samen van Nederlandse en Vlaamse deskundigen. De werkgroep wilde zo concreet mogelijk te weten komen hoe scholen nieuwe vormen van leren toepassen en welke gevolgen dit heeft voor het vak Nederlands. Hiervoor ging zij in vier stappen te werk:

Stap 1 – Startnotitie en kijkwijzer opstellen

Als start stelde de werkgroep een theoretisch kader op, een zogenaamde startnotitie. Deze notitie definieert Het Nieuwe Leren, gaat vanuit onderzoek en theorie in op de toegenomen aandacht voor competentiegericht leren in Nederland en Vlaanderen en schetst de probleemstelling. Op basis van het advies van een expertgroep werd deze notitie omgezet in een observatiekader - een kijkwijzer - waarmee zij de praktijk van nieuwe vormen van leren in detail kan analyseren. De kijkwijzer is een praktisch instrument dat de thematiek van Nederlands en nieuwe vormen van leren bekijkt vanuit vier invalshoeken: leerstof, didactiek, leerlingen en leraren. De kijkwijzer maakte het mogelijk om de school- en klaspraktijk binnen dit thema te observeren en te analyseren.

Stap 2 – Scholen selecteren en beeldmateriaal verzamelen

De werkgroep selecteerde twee Nederlandse en twee Vlaamse scholen voor secundair/voortgezet onderwijs waar nieuwe vormen van leren worden toegepast. Voor Vlaanderen waren dat het Sint-Pieterscollege & Sint-Jozefshandelsschool (Blankenberge) en het Sint-Ritacollege (Kontich). Voor Nederland werden twee Utrechtse scholen uitgekozen: het Gerrit Rietveld College en het Vader Rijn College. De vier scholen vullen de nieuwe vormen van leren op verschillende manieren in.

In het voorjaar van 2007 trok de werkgroep met een camera naar elk van deze vier scholen. Daar verzamelde zij meer dan tien uur aan beeldmateriaal: er werd gefilmd in klas en school, leraren en leerlingen werden geïnterviewd, lesmateriaal werd onder de loep genomen. Het beeldmateriaal werd gemonteerd tot vier schoolportretten en evenveel thematische montages (organisatie en didactiek, de leraar, de leerling, de leerstof).

Stap 3 – Een werkconferentie organiseren

De gemonteerde beelden vormden de basis van een werkconferentie van de Taalunie, in mei 2007, waarop beleidsmakers, lerarenopleiders en schoolbegeleiders de kansen en gevaren van nieuwe vormen van leren voor het vak Nederlands analyseerden en bespraken. Het doel van de conferentie was de aanwezigen te stimuleren om systematischer aandacht te besteden aan de relatie tussen Het Nieuwe Leren/Begeleid Zelfstandig Leren en het onderwijs Nederlands. De deelnemers gaven ook advies over het verdere gebruik van het beeldmateriaal. Het voornemen van de werkgroep om deze brochure en dvd te maken, kreeg er ruime ondersteuning. Verdere feedback werd verzameld tijdens de conferentie Het Schoolvak Nederlands in november 2007 en tijdens een studiedag van de Vereniging van Vlaamse Moedertaal didactici in mei 2008, waarop vooral lerarenopleiders aanwezig waren.

Stap 4 – Een werkbrochure met dvd samenstellen

Het materiaal en de informatie die in de voorgaande stappen zijn verzameld, werden in de zomer van 2008 uitgewerkt tot de voorliggende werkbrochure met dvd's. Deze uitgave werd gepresenteerd op de conferentie van Het Schoolvak Nederlands in november 2008. We hopen dat dit materiaal scholen ondersteunt om op een doordachte manier om te kunnen gaan met het onderwijs Nederlands in nieuwe vormen van leren.